

# MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,  
četrtletno K 30.—  
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-  
sečno K 9'50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica  
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, četrtek 15. julija 1920.

Št. 154.

## Grozodejstva italijanskih barbariev v Trstu.

Protest Ljubljane proti tržaškim dogodkom. — Italija anektira Reko. — Položaj v Splitu.

### Mariborčani!

Kri naših bratov, prelita v torek  
v Trstu in porušene naše trdnjave nas  
kličejo, da protestiramo pred vsem sve-  
tom ter povemo končno in zadnjo be-  
sedo:

**za naše Primorje ple-  
biscit ali pa vojno!**

Zato pa vsi danes ob 20. (8.) uri  
na protestni shod na Glavni trg!

**Nihče ne sme manjkati!**

Ben Abeba:

### Resen opomin.

Italijanski imperijalisti in rariški kimovci  
so dobili te dni resen opomin z Jadrana. Ko  
so zidali kamenite gradove na peščene pod-  
stavke, pač niso mislili, da bodo ti gradovi  
tako malo časa oznanjali njihovo arhitekso  
slavo. Toda tok usode je neizprosni in po-  
dere vse, kar ni sežičano na fundamentu  
pravice in resnice. In njihova odločba

### Papež in mi.

(Konec).

Tolžil jih je, da so ljudje vsi razun ne-  
kaj nacionalističnih intilgentov (puzzi intili-  
genti nazionalissimi) prijazni Italiji in se ve-  
sele svoje osvoboditve izpod habsburškega  
jarma. (Čudno pa, da je bil papež tako na-  
klonjen tej res vlačugarski in roparski rodo-  
vini, vključno temu, da je vedel za vse luma-  
rije Habsburgovcev. So pač bili dobri rimo-  
katoliki!). Iz celega njegovega govora ni bilo  
slišati niti ene besede o veri ali morali.

Po končanem opraviilu se je vojaštvo  
vstavilo zunaj pred cerkvo. Kurat me je  
povabil, naj grem z njim iz cerkve. Ogovoril  
me je: »Lei mi par un signor da intelligenza,  
e cosa la digi per queste cose? Vostro pa-  
rocco ha tropa paura dal vescovo!« Ko sem  
mu pojasnil, da ni samo radi strahu ampak  
kot teolog sploh bil tak iz verskega stališča,  
mi je mirno odgovoril: Io s. no anche prete,  
dottore e professore, ma facio quel che vo-  
glio io«.

Vse to sta se potem s kapitanom na  
mizo, ki je bila prej za altar namenjena in

oropati naš narod tisočletje našega morja  
se že danes ruši, že danes, ko je niti še  
udejstvi niso. Ko so delali račune o našem  
Jadraniu, so pozabili na glavno, na ljudstvo,  
kateremu ta Jadran po božji in naravni pravici  
pripada. Diplomati se sicer smatrajo za edine  
gospodarje usode narodov, držav in pokrajin  
ter se ne zavedajo, da niso narodi, države  
in pokrajine radi njih tu, ampak da so oni  
tu radi narodov, držav in pokrajin. Diplomati  
lahko obračajo kakor hočejo, toda končno  
obrne vendarle ljudstvo samo in nazadnje  
obrne tudi nje, ter jih postavi na glavo z  
njihovim delom vred.

To nepobitno resnico, ki jo je doživelo  
po diplomatih prevarano človeštvo že tisoč  
in tisočkrat, potrjujejo tudi dogodki, ki so se  
dogodili zadnje dni v Prvačini, Splitu, Za-  
grebu, Trstu in drugod, osobito pa v zase-  
denem ozemlju. Dvajset dolgih mesecev je  
čakalo naše ljudstvo osvobojenja izpod  
laškega jarma in le neomajna vera, da je  
ta jarem le začasen, ga je mirila, da ga je  
prenašalo mirno. Sedaj pa mu ta vera peša  
in z grozo začenja spoznavati strašno re-  
nost položaja, in čimbolj jo spoznava, tembolj  
postaja nemirno, tembolj se ga polašča  
besen obupen gnev. In dogodki, ki so se  
pričeli s proslavo praznika naših blagost-

jaz sem poleg nju stal. Godba je zaigrala.  
Več vojakov se je prišlo in začeli so kar  
po kamenju plezati. Vprašal sem kurata, kako  
gre skupaj ravnokar odslužena maša, pred  
nosom cerkev in ples.

»Nostri fanti hano sempre koragio« mi  
odgovori. Potem me je vprašal, kako se mi  
dopadejo »fanti«. »Come tutti militari, che  
sono stati qui in nostro paese« mu odgo-  
vorim. Stotnik s palčico v roki pa mi odgo-  
vori: »Non e vero, miei fanti sono piu bravi  
da tutta Italia«. Dalje me je vprašal, kako  
se mi dopade muzika. Prav nič, ker svira  
prehitro. Človeku se mora zmešati ako hoče  
skakati po njenih taktih. — Italjani so sploh  
čvrsti fantje, pravi. Kurat jim razdeli nekaj  
cigaret, ktere ponudi tudi meni. Čutil se je  
užaljenega, ker sem jih odklonil. Obleden je  
bil kot vsak ardiški častnik: Široke oficirske  
hlače do kolen, ovojne dokolnice, čevlje s  
visokimi petami, kratek jopič, navadno ar-  
diško srajco s kravato. Imel ni nikakega  
rlača, samo mal križ na prsih. Vprašam ga  
šaljivo, kakšen duhovnik je, ko se mu na  
obleki nič ne pozna. Imam križ na prsih,  
pravi ter mi ga pokaže. Ali samo križ v ofi-

nikov so bili le uvod v dogodke, ki bodo  
sedaj sledili. Časi miru na Jadranu so kon-  
čani. Začenja se borba na življenje in smrt  
borba med našim zaslužnim ljudstvom  
ter laškimi tlačitelji. Kri, ki je tekla v Prva-  
čini, v Splitu in v Trstu, kri naših bratov je  
otvorila ta boj, bila je neizbežna vojna na-  
poved. Prva je govorila Prvačina, kjer so  
laški divjaki streljali na neoboroženo cerk-  
veno procesijo, za njo se je oglasil Split,  
kjer so izzvali isti divjaki konflikt, ki je za-  
hteval kri naših in njihovih ljudi. Tem do-  
godkom je odgovoril v ponedeljek Zagreb z  
mogočno demonstracijo proti Italiji.

Kri tam ni tekla toda več od krvi je  
govoril gnev našega naroda, ki je sežgal  
italijansko zastavo ter zahteval vojno z Italijo.  
Za njim se je oglasila laška importirana  
fakinaža v Trstu, ki je razbila vse, kar je  
bilo jugoslovenskega. Dogodek sledi dogod-  
ku, incidentu incidentu, med vsemi pa se vije  
rdeča nit idrijske vojaške ustaje, ki je jako  
značilna za dogodke, ki se odigravajo in ki  
se bodo odigravali v najbližjih dneh in ki  
jih ne bo preprečila nobena »antantna«  
komisija.

Iz tega položaja sta samo dve — radi-  
kalni poti, srednje ni. Za odločitev k prvi  
poti pa tije že dvanajsta ura, le še malo

cirski družbi lahko odstranite in se poljubno  
zabavate z drugim spolom: »Questo fa anche«  
mi odgovori kapitan. Plačal je vojakom za  
nekaj litrov vina in šel s častniki k obedu,  
kjer se ni v ničemer razlikoval od drugih.

Ta slučaj mora biti še v spominu tudi  
škofu dr. Karlinu, ker mu je župnik takoj vso  
zadevo naznanil. Sploh je bilo obnašanje  
italijanskih vojnih kuratov tako, da se je mor-  
al človek trezne pameti zgražati nad njimi.  
(Avstrijski tudi niso bili menda razun nekaj  
izjem, boljši).

Delali so menda vse to v papeževem  
imenu. Vsak v Sardiniji in v drugih divjih  
krajih Italije interniran slovenski duhovnik  
gotovo sam ve, koliko se papež briga za  
usodo svojih hlapcev slovenske narodnosti.  
Nisem sicer verski fanatik, am ak Darwinov  
pristaš in kot tak, gotovo tudi ne klečeplazec  
duhovnikov. Toda resnici na ljuo bodi po-  
vedano, da so nekateri duhovniki v zase-  
denem ozemlju res narodno delavni ljudje in  
se nisem sramoval občevati z njimi. Imeli so  
me tudi Italjani za prijatelja duhovnikov. T-  
zavedni duhovniki sami žele slovensko bogo-

trenutkov za odločitev je na razpolago; ko odbije ta, ostala bo samo še druga. Dogodki zadnjih dni na našem Jadranu so resen opomin ob dvanajsti uri, opomin vsem diplomatom, laškim antantnim in našim. Prva pot je še mogoča in ta pot je — samoodločba, plebiscit za vse zasedeno ozemlje. Inicijativa za rešitev v tej smeri pa leži v naši vladi, ona je poklicana, da v oči gled teh dogodkov predloži tozadevno energično zahtevo. Na laških in antantnih diplomatih pa je, da ta predlog, v oči gled istih dogodkov, sprejmejo. Naj se ne slepi niti naša, niti laška, niti druga diplomacija, s prazno nado, da se da jadransko vprašanje rešiti drugače nego ali s — plebiscitom, ali z — vojno.

Kakor hitro se jadransko vprašanje reši s kakim kompromisom na diplomatični podlagi — ne bo rešeno, ostala bo le še druga pot — vojna. In ta vojna bo prejalislej neizogibna. Ni treba, da to vojno izzove naša ali pa italijanska vlada, ljudstvo samo je bo izzvalo, dogodki analogni tem zadnjih dni, ki se bodo ponavljali brez prestanka, jo bodo izzvali.

Nas veseli, da so končno prišli do tega prepričanja vsi naši listi v Sloveniji, na Hrvaškem in deloma tudi drugod, dočim so nekateri še nedavno zastopali drugo mnenje. S tem pa je tudi dokazano, da sta Vesnić in Ninčič, ki nervozno branita naše »zaveznike« Italijane, Francoze i. t. d., v našem narodu osamljena in brez zaslombe. Zato pa apeliramo na ta dva gospoda in na vse naše politike njunih diplomatičnih kvalitete, da ne prezro opomina dogodkov zadnjih dni. Morda se še da zavoziti na prvo pot; in če ne — bolje nastopiti drugo sedaj nego pozneje.

## Italijanski vandalizem.

Zopet je tekla v našem solčnem Trstu ob sinji Adriji slovenska kri — gorelo je naše imetje, naš narod v Trstu je berač.

Ko je italijanska nacionalistična importirana, najeta in podkupljena druhal izvedela za barbarstvo svojih bratov v Splitu, je v torek zvečer sklicala dva shoda. Enega v dvorano »Dante« drugega na trg »Edinosti«, na katerih so govorili: invalid, major Celli v imenu »Fascio Triestino di Combattimenti«, odvetnik Giunti, D'Annunzijev stotnik Negrelli, urednik reškega lista »La giovane Italia«, bivši poročnik arditov Peter Dagnino ter profesor Conforto ter huiskali množico na pokolj Jugoslovenov. Po shodih je nahujskana

služje, ali pa proč od Rima, ki Slovanom še nikdar ni bil prijazen.

Govorijo tudi o potrebi zbližanja pravoslavne in rimsko-katoliške vere, odpravi neumnega celibata, proti čemer se duhovščina v Sloveniji tako upira. Na podlagi tega si je tudi tolmačiti enotnost strank v Primorju in ne morda na verski. Duhovniki z malo izjemami so narodni. Gre se jim pa tudi za eksistenco, ker Italijani so še mnogo hujši brezverci nego mi. Pri nas je duhovniški res še svetl stan, osobito med bivšimi Šušteršičevimi fanatiki.

Zbližanje ver uplivalo bi ugodno tudi na zunaj, odprava celibata preprečila bi nezakonske otroke duhovnikov in ne bilo bi jim treba se skrivati, ali celo zahajati v dvomljive hiše. Malo je menda danes ljudi in celo dijakov II. gimnazije, ki bi verovali v deviško življenje duhovnika. Je torej mnogo vzrokov ki govorijo za ločitev od Rima in proti nezmožljivosti sv. očeta, italijanskega nacionalista.

—b—

množica, ki je obstojala po ogromni večini iz vojakov in častnikov, dijakov in fakinaže vdrila po mestu ter razbila vse, kar je bilo jugoslovenskega.

Najprej so šli pred naš konzulat, kjer so kljub karabinierski straži vdrli v lokale ter vse razbili; odnesli in raztrgali so tudi našo zastavo. Od tu so se napotili pred Narodni dom ter navalili nanj z noži, samokresi in bombami. Tam se jim je pridružil tudi podivjani 47 polk brigade Ferara. Vdrli so v notranje prostore ter razbijali dve uri, dokler niso razbili vse, karkoli se je dalo razbiti. Toda to jim še ni bilo dovolj, polili so vse prostore z bencinom ter poslopje zažgali. Od vse krasne stavbe, ponosa tržaških Jugoslovenov, je ostalo le zakajeno zidovje, ki kliče s temnimi očmi praznih oken po maščevanju.

V hotelskem delu se je nahajalo tudi mnogo ljudi, ki so se nekateri rešili, pa jih je banditska banda ranila in pretepla, drugi pa so poskakali kar skozi okna. Mrtev je obležal le Hugon Roblek, ki je skočil iz tretjega nadstropja, ranjenih pa je več oseb. Od tu so šli pred pisarno dr. Voduška ter jo popolnoma demolirali; dalje so razbili na Oberdankovem trgu gostilno Lenček ter kavarno »Comercio«.

Uničili so popolnoma tudi Jadransko banko, požgali vse spise in vse kar so našli, dalje so demolirali pisarno pol. dr. »Edinosti« ter »Obrtno zadrugo«. Knjigarno Štoka so uničili popolnoma, kakor tudi inženrsko podjetje Kranc. V pravoslavni cerkvi so razbili ograjo, oltarje in vse, kar se je dalo razbiti. Dalje so uničene »Hrvatska štedionica«, tvrdka Perko, špedicija »Balkan«, gostilna »Makarska« ter vsi drugi jugoslovenski lokali in podjetja. Vdrli so tudi v stanovanje našega konzula Markovića ter mu razbili vse, kar je imel.

Vlada ni proti vsemu temu nič storila. Pustila je prosto divjati posurovele tolpe 2000 letne kulture. Edino šolo C. M. družbe pri Sv. Jakobu in tiskarno »Edinost« so obvarovali karabinierji.

Tako je sedaj pokazala Italija, kaj čaka naš narod pod njeno šako. Toda plameni, ki so palili naše imetje v torek v Trstu, so razgrelji tudi naša srca, polila jih je kri naših bratov, prelita v Trstu, Prvačini in Splitu in ti plameni in ta kri nas kliče na osvelo in na pomoč našim bednim. Kliče od Zile do Vardarja, od Jadrana do Mure ves naš narod, da se pripravi za uro, ki morda ni več daleč, na uro, ko bo maščevan Trst in Split, ko bo maščevana Prvačina.

Jugosloveni, Mariborčani! Danes ob 20. uri pridite vsi na Glavni trg, da damo odgovor Italiji, da povemo celemu svetu in tudi naši vladi — kaj hočemo. Vsi na plan — kri naših pobitih in ranjenih bratov v sužnosti vas kliče!

## Dnevne vesti.

Govorice, ki so se razširile po Ljubljani pa tudi pri nas, da je naš konzul v Trstu, g. Marković ubit, ne odgovarjajo resnici. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da se je pravočasno skrnil ter si tako rešil življenje.

Ključki Narodnega doma. G. Kulajčić, naš poddelegat in vodja srbske šole v Trstu, je včeraj prišel v Ljubljano ključke požgane Narodnega doma v Trstu ter jih izročil kot zgodovinsko relikvijo deželni vladi slovenski.

Italijanski delegat v Ljubljani je včeraj pred demonstracijami pobegnil ter ostavil Jugoslavijo. Tudi velik junak.

Italijanski zrakoplov. Včeraj popoldan se je prikazal nad Ljubljano že vdrugič laški zrakoplov, kakor znano je bil prvi nad Zagrebom sestreljen, kaka usoda je zadela tega drugega pa še ni znano.

Naš mestni magistrat pozna v svojem uradovanju še vedno razne ulice z nemškimi imeni, čeprav se teh imen na uličnih napisih več ne najde. Tako pošilja stranki, ki stanuje v Vrtni ulici dopis naslovljen na Gartengasse. Čas bi menda že bil, da bi se tudi gospoda dr. Leskovarja privadila slovenskih uličnih imen. Naše zavedne ljudi pa pozivljamo, da tako naslovljene do vse mestnega magistrata kratkoma vrnejo. Sicer pa bi to lahko storila tudi pošta, ker kako naj pismonoša ve kje je n. pr. Gartengasse, če pa to nikjer ni napisano.

Orlovski tabor in naprednjaki. Ta skrajno strankarska prireditelj nima za svoj cilj telovadbo, temveč izključno politične namene. Pokazati se hoče svetu, koliko klerikalcev ima Slovenija. Samo ob sebi je uvereno, da noben napredni človek ne okraši s ojih oken temu terorističnemu strankarstvu na čast. Opozorjamo zlasti tiste naprednjake, ki se čutijo od klerikalcev odvisne, da se ne puste od njih terorizirati.

Omejitev osebnih vlakov Maribor—Dunaj. Včeraj se je po Mariboru raznesla vest, da se omeji promet osebnih vlakov Maribor—Dunaj samo na 1 vlak tja in nazaj. Baje tako zahteva znana komoditeta obmejnega carinskega urada v Mariboru. Sicer je res, da ta urad posluje po geslu »ima vremena«, ampak da bi hoteli biti tako komodni, da bi niti dveh vlakov ne odpravili, tega skoro ne moremo verjeti.

Postaji Pesnica in St. Ilj naj bi bili vbodoče kot vstop in izstop samo za ljubomerski vlak. Pri osebnih vlakih Maribor—Dunaj odpade vbodoče na obeh postajah tako izstop, kakor vstop. Tako namreč želi naša obmejna carinarna.

Od Drave. Mariborski pripravljalni odbor »Slomškove zveze« razpošilja raznim učiteljem predzrna vabila k pristopu. Ključ: »Nič omahovanja in od aganja, nič nepotrebne bojazni, ampak nemudoma pošljite prijavo na priloženi tiskovini!« Tesno jim že gre. Tabor je blizu in pomagali bi naj še nekateri. Prišlo bode nekaj krnjških Slomškarijev in s temi hočejo fijasno na romarskem taborju prikriti. Tovariši pozor!

Glasbena Matica v Mariboru. K nočnejši manifestaciji zoper izgrede, katere so uprizorile podivljane italijanske tolpe v Trstu proti Jugoslovenom, se zbirajo pevci Glasb. Matic ob 20. uri zvečer na Glavnem trgu pred spomenikom. Odbor.

Glasbena Matica Maribor. V petek, dne 16. t. m. ob 18. uri (6. uri zvečer) se vrši zelo važna seja glavnega odbora in sicer v hotelu »Pri zamorcu« (posebna soba) Želati je, da se te seje udeležijo vsi.

Slovenski trgovski nastavljenjci, pozor! V soboto, dne 17. t. m. ob 20. uri sestanek v restavraciji »Narodnega doma«. Dolžnost vsakega posameznega je, da se sestanka zanesljivo udeleži. Važno z ozirom na prihodnji občni zbor. Pridite vsi!

Vsem obiskovalcem veselice, katero je priredila mladina NSS, kakor tudi vsem velikodušnim darovalcem in sodelovalcem izrekamo tem potom prav lepo hvalo. NSS krajevna organizacija v Mariboru.

Mariborčani in Studenčani se odpeljemo v nedeljo 18. t. m. z izletniškim vlakom iz Maribora gl. kol. ob 9 uri 20 (iz Maribora kor. kol. ob 9 uri 27) do postaje Vuzenica, odkoder se podamo v 20 minut oddaljeni trg Muta, kjer se vrši prvi javni nastop mladega, čilega Sokola na grajskem vrtu (sedaj last Ciril-Methodove družbe). Vračamo se ob 23. uri z izletniškim vlakom. Ker stane vožnja iz Maribora do Vuzenice in nazaj samo 12 K

in je trg Muta od postaje Vuzenica samo 20 minut pešhoda oddaljen, je pričakovati, da se večje število Mariborčanov in okoličanov pridruži Sokolom in Sokolicam, ter popelje na romantično Muto ob naši jezikovni in državni meji, kjer je še pred enim letom tekla južna jugoslovenska kri.

Nadaljevanje poročila o sokolski slavnosti v Prekmurju prinesemo jutri.

**Zahvala.** Podpisano ravnateljstvo dekliške ljudske in meščanske šole I v Miklošičevi ulici se iskreno zahvaljuje vsem blagim dobrotnikom, ki so z izdatnimi prispevki podpirali ameriško pomožno akcijo v prilog 164 revnim učenkam tega zavoda. Izkaz darovalcev je razviden v šolski zajutrkovalnici. Od nabranih 2000 K se je potrošilo za peko kruha 576 K, za kuharico 200 K, za ostale potrebščine 100 K, skupaj 876 K. Preostanek v znesku 1124 K se bo uporabil začetkom prihodnjega šolskega leta za nadaljno podelitev zajutrkov. Istočasno izreka ravnateljstvo lesotrzcu g. Matiji Obranu najtoplejo zahvalo za 4 m<sup>3</sup> drv. Ravnateljstvo dekliške ljudske in meščanske šole I v Miklošičevi ulici.

V seji mestnega sosveta dne 8. t. m. je bilo soglasno sklenjeno, da se v korist mestnemu zakladu od 1. avgusta 1920 dalje pobira davščina od sob oziroma od postelj v hotelih in drugih lokalih, ki se v njih prenočevanje obrtoma izvršuje. Podrobni načrt leži na vpogled razgrnjen pri mestnem knjigovodstvu. To se daje v smislu § 76 občinskega reda za mesto Maribor javno na znanje.

**Osebe, ki bi nameravale nakupiti hišo št. 8 v Židovski ulici s stavbiščem 234 ter zemlji. parc. št. 96 ali hišo št. 4 v isti ulici s stavb. parc. št. 229, 233, 235 in vrtom 95/1 ali oboje skupaj, naj vpošljejo v 14 dneh svoje ponudbe na mestni magistrat.**

**Izlet na Koroško.** Mariborski trgovci Prirede dne 25. t. m. skupen izlet na Klopniško jezero. Natančnejši podatki se objavijo prihodnje dni.

**„Jadran“**, naznanja svojim članom, da se za danes zvečer v restavracijo „Maribor“ sklicani občni zbor radi protestnega zborovanja proti tržaskim dogodkom ne bo vršil. Vršil se bo pozneje, kar se pravočasno objavi.

**Godba** svira vsak dan izvzemši ponedeljkov v restavraciji „Maribor“ na Grajskem trgu. Godba z lastnimi instrumenti je prvovrstna, kdor ne veruje, naj se prepriča, kesal se gotovo ne bo. Zato pa vsi v restavracijo „Maribor“!

**Invalid, ki si mora služiti kruh z lajno,** išče spremljevalko od 30—40 let staro, ki bi mu pobirala milodare. Beračice, ki bi bile pripravljene sprejeti ta posej, naj se zglase od petka do nedelje v gostilni Ivan Leber, Tezno št. 10.

**Vozni red** za celo Slovenijo stane od danes naprej, kar jih je še v zalogi komad le K 6— in se dobi v veletrgovini V. Weixl, Glavni trg.

## Porotno sodišče.

### Prvoboritelj Jugoslavije na obtožni klopi.

Za spremembo velika zabava, drž. pravdnik sam navdušeno proslavlja velike čine doslej neznanega prvoboritelja Jugoslavije.

In vendar je slučaj 20 letnega četrtogimnazijca Ivana Čuješa zelo, zelo žalosten. Čuješ pač lahko reče: glejte mlado žrtev vojne. In če bi ga bil kdo v tej iskrenosti priznanja poučil, bi ga bil morda rešil vsaj skrajnih posledic te žrtve. Sicer se pa tudi nam čudno zdi, kako pride jugoslovenska porota do tega, da izravna grehe izpod stare Avstrije.

Čuješ je študiral v Celju, l. 1917 je moral v vojaške. Prehodil je mnogo mest, nazadnje je zopet prišel v Maribor k svojemu polku. Pisari mu se ni ljubilo, ponudil se je za preskrbo živl za polk. In to je bila fantova poguba. V nasprotju z vsemi predpisi so ga — navadnega vojaka — preskrbeli z različnimi ordrami

in listinami za dobavo živl iz voj. skladišč Beljak, Ljubljana, Kormin. Listine je lahko tudi ponarejal. Glavno kupčijo je imel v Beljaku, kjer je dobavljal navadno brez denarja kar cele vozove blaga, katerega večino je spravljaj v svoj magacin, odkoder ga je pošiljal na vojaške stroške v svojo glavno privatno zalogo v Maribor Mlinska ulica 15. Mislijo, da je na ta način vojaški erar ogoljufal za več ko 100.000 K; on sam prizna samo za 22.000 K. V „Villacher Zeitung“ je inseriral kot „Tschuiesch Grosskaufmann, Cilli“, da išče veliko hišo s trgovino v najbolj obljudenj ulici; tudi v Mariboru je kupoval hišo od Havlička; tu je nameraval odpreti trgovino in jo napolniti z blagom iz vojaških zalog. Še pred polomom Avstrije so mu vendar prišli na sled, ga zaprli, toda ob prevratu ga izpustili brez obsodbe, ker je vojno sodišče v Gradcu pač uvidelo, da je bil Čuješ le eden malih, ki so Avstrijo na debelo oropali in da so tudi za dejanje Čuješevy odgovorni tisti, ki so ga postavili na mesto kamor absolutno ni spadal. In zato se vkljub nejasni le formelni razlagi od strani drž. pravdnika občinstvo še danes ni na jasnem, čemu se mi za te stare grehe Avstrije pulimo, za grehe, ki jih je Čuješ storil kot avstrijski vojak.

Revež si je zasnoval fantastičen zagovor v smeh in zabavo cele porote. Izdaja se namreč za idealnega prvoboritelja Jugoslavije. Njegov tovariš Kámmik ga je opozoril, naj dela na to, da se Avstrija čimprej vniči, čim bolj se jo goljufa, tem preje je bo konec, temprej začetek Jugoslavije. Preds.: Postali ste torej jako dober Jugosloven? Kaj ste sklenili, v čem naj obstoji to Vaše jugoslovenstvo? — Čuješ: No, da vzamem veliko eraričnih stvari, jih skrijem za jugoslovansko državo. Živila se lahko sprijem, te sem dal vojakom, druge spravil za Jugoslavijo ali pa prodal, z denariem sem skušal kupiti hišo ter jo izročiti jugoslovanski državi za šolo, ki je za Beljak jako potrebna. Bilo je vse tako „vzorno urejeno“, da mu dolgo niso prišli na sled.

Čuješu obremenjujejo tudi tatvino dveh pisalnih strojev v pisarni dr. Lipolda. On to odločno taji, zagovarja se na nekega Rolanda, ki mu je naročil naj neše zavitek v Ponikvo na gotov naslov, kar je tudi storil ne da bi bil vedel, da je v zavoju stroj. Na tem delu je bil Čuješ silno neroden, orožništvo v Ponikvi ga je prijelo v trenutku ko so v Celju dobili drugi stroj, katerega je nesel drugi neznanec z istim blagom; ker se je od Poljčan dalje peljal „slepo“, so ga prijeli, zastavil je stroj, za katerega se ni utegnil več brigati, ker so drugi dan vsled Čuješevy nerodnosti na Ponikvi že uganili, da sta to dva tiča iz enega gnezda. Pravzaprav je tatvina pri dr. Lipoldu ostala še zdaj nepojasnjena ozir. neugotovljena, kdo je pravi storilec.

Čuješ je bil vseh obtoženih dejanj (tudi tatvine in udeležbe tatvine pri dr. Lipoldu) krivim spoznan in obsojen na 4 leta težke ječe. Njegov apel na porotnike: Ne pustite me pogubiti se med hudodelci! je ostal glas brez odmeva.

## Šport.

„Š. K. Maribor“ — „Rapid“. Zadnje nedeljo se je vršila v ljudskem vrtu ob 18. uri popoldne med navedenima športnima kluboma nogometna tekma za prvenstvo. — Zmagal je „Rapid“ s 5 : 0. — Zasledovalci igre so takoj lahko opazili napadalno silo in premoč „Rapida“, zlasti v prvi polovici igre. — Ta klub razpolaga z trajničnim moštvom, preizkušenim v večih borbah, — med tem ko je „Š. K. Maribor“ nastopil letos prvič. — Opazilo se je pa istotako, da razpolaga tudi „Š. K. Maribor“ z dobrim moštvom, ki pa pri igri ni bil s svojimi vlogami pravilno razdeljeno. — Videti ni bilo nobene prave kombinacije in preračunane igre, dasi so nekateri igralci naravnost izvrstno igrali. — „Š. K. Maribor“ manjka vaje, katera se najbrže zanemarija. — Tudi športni prostor tega kluba se pripravlja prav po polževo in bode najbrže poprej jesen, predno bo pripravljen. — Torej na delo! Prepričani smo, da lahko „Š. K. Maribor“ s takimi igralci, če pridno

vadi, lahko doseže odlično mesto med nogometnošportnimi klubi, kar je gotovo zelo važno za naše mesto. — Želimo pa tudi videti lepih iger. — Pri tem si pač ne moremo kaj, da ne bi omenili neprijetnih dogodljajev pri nogometnih tekmah v ljudskem vrtu. — Že parkrat se je precejšnji del nemških gledalcev onasnal tako, kakor če bi bili kje v Nemški Avstriji, ne pa v Jugoslaviji in v slovenskem Mariboru. — Drugega š: za danes ne omenimo, v bodoče pa, če se bodo dogajale še take stvari, bode pa potrebno drugače postopati. — Tudi ni na mestu, da se spušča med gledalce različne paglavce, ki ne pridejo tje z drugim namenom, nego kričat in žvižgat. Opazovalec.

## Kultura in umetnost.

„Dokumenti Koroške stranke iz leta 1914. I zvezek“. Izdala in založila „Domovina“ v Ljubljani. Cena 4 K, s poštnino priporočeno poslano 140 K več. — Kakor strela z jasnega je zadela pričujoča knjižica naše klerikalce, ki so mislili, da sta pozabljena njihovo brezprimerno svetohlinstvo in podlo denuncijanstvo, katero so zagrešili njihovi voditelji v neštevilnih slučajih na naših kruto preganjanih somišljenikih. Kakor težki udarci padajo po njih ravno v tem času, ko so si lastili toliko pravic, klanjati se srbski dinastiji, katero so leta 1914. sramotili in omalovaževali na najgrši in najostudnejši način. Dolžnost vsakega pošteno mislečega narodnjaka bodi, da si jo takoj naroči, dokler traja zaloga.

## Zadnje vesti.

### Najnovejše poročilo iz Trsta.

LDU Trst, 14. julija. Iz podrobnosti, ki jih prinašajo današnji lokalni listi, o večerajšnjih divjaških pustošenjih italijanskih nacionalistov, izhaja, da je bilo poleg podružnice Ljubljanske kreditne banke in Jadranske banke razdejanih mnogo drugih slovanskih obratov; tako odvetniška pisarna člana naše mirovne delegacije, dr. Otokarja Rybára, nadalje odvetniška pisarna dr. Josipa Wulfana, predsednika političnega društva „Edinost“ in dr. Konrada Voduška, uradni prostori Hrvatske štedionice in Splošne hranilnice, nadalje tiskarna „Edinost“, kavarna „Commercio“, gostilna Lenček in Makarska, šola in pisarna srbske pravosavne cerkvene občine, knjigarna Štoka, spedijska tvrdka Balkan, tvrdka F. E. Kranc in druge slovanske trgovine in obrati. Stanovanje delegata SHS na Piazza Venezia je bilo popolnoma demotirano, istotako uradni prostori delegacije SHS v ulici Mazzini. Razdejalci so sneli tukaj tudi državno zastavo, ki je bila izvešena v uradnih prostorih delegacije v II. nadstropju in jo vrgli na cesto, kjer so jo demonstrantje raztrgali in jo potem razcefrano nosili v triumfu. Narodni dom, v katerem so demonstrantje na več krajih in v raznih nadstropjih s petrolejem in bencinom začetli ogenj, je popolnoma zgorel. Od krasne stavbe je ostalo samo zidovje. Moški in ženska, ki se nista mogla rešiti iz gorečega Narodnega doma, sta skočila iz tretjega nadstropja hotela „Balkan“ na ulico. Oba sta se težk. poškodovala. Moški je poškodbam podlegel. Več oseb, ki so jih demonstrantje smatrali za Jugoslovane, je bilo pretepenih in dejansko napadenih, med njimi več dalmatinskih kurjačev in neki kalabrež, ki so ga smatrali za Hrvata. Več oseb je bilo zabodenih z nožem, med temi kuhar gostilne Bounavia in neki italijanski poročnik, ki sta umrla na zadobljenih ranah. Listi naštevajo mena kakih 25 oseb, ki so bile ranjene od strelcev, ročnih granat ali bodal ali pa so zadobile opekline.

## Protest Ljubljane proti tržaškim dogodkom.

LDU. Ljubljana, 14. julija. Vsled vesti o italijanskih barbarskih grozodejstvih v Trstu, ki se je danes do oldne hipoma razširila po mestu in izzvala povsod največje ogorčenje, se je danes zvečer ob 20. uri zbrala na prostem trgu pred hotelom »Slon« večtisočglava množica vseh slojev, da da duška svojemu ogorčenju s protestom proti divji gonji, ki jo je započel italijanski šovinizem v zasedenih krajih. Množica je odšla v veličastnem izprevodu pred deželno vlado, kjer je pela narodne himne in z ogorčenimi vzkliki dala duška svojemu srdi proti italijanskemu divjaštvu, dočim se je deputacija predstavila predsedniku deželne vlade dr. Brejcu in ga naprosila naj sporoči soglasen protest ljubljanskega prebivalstva osrednji vladi. Predsednik deželne vlade dr. Brejc je stopil na balkon in zagotovil, da sporoči takoj protest osrednji vladi, ki kot koncentracijska vlada umeva težnje vsakega naroda. Nato je pozval manifestante, naj se ta manifestacija tudi konča tako veličastno. S tem se bo služilo tudi bratom onstran demarkacijske črte, katerim izreka s tem svoje najgloblje sočutje. Tisočglava množica je šla potem pred Dravsko divizijsko komando, kjer so nastopili trije govorniki, med temi en Splitčan in en Tržačan. Govorniki so v orgočeni besedah žigosali barbarska grozodejstva Italijanov napram našemu življu v Splitu, Trstu in v zasedenih krajih sploh ter rotili zbrane manifestante, naj ne mirujejo prej, preden ne bo rešen še zasluženi del našega naroda izpod tujega jarma. Od tukaj je odkorakala množica, ki je trajno naraščala, pred stanovanje komandanta Dravske divizije, generala Dokića na Aleksandrovi cesti. Ko se je general prikazal na balkonu, so zaočile ovacije jugoslovenski vojski. Ko se je navdušenje nekoliko poglelo, je general Dokić izpregovoril na zbrano množico krepek, navdušen govor. Rekel je med drugim: Pojmim vaše razburjenje nad zadnjimi grozodejstvi. Vedeti morate, da imamo vlado, ki živi zaupanje vsega naroda in ki bo dovolj močna, da varuje interese vsega naroda in izvede narodno voljo. Radi tega morete računati na našo vojsko, ki je tudi dosedaj dala odličnih rezultatov in ki je še lajsko leto na Koroškem odredila naše brate. Naša vojska je sedaj še jačja in postaja z vsakim dnem jačja. Računajte, da bo narodna vlada umela izvesti narodno voljo, podpirana od take dobre vojske. Ob zaključku je general pozval navzoče, naj bodo hladnokrvni navzlic vsemu in naj se ponašajo vredne imena kulturnega elementa. Govor generala Dokića je izzval veliko navdušenje. Razoglava je množica zapela »Lepo našo domovino« in »Bože pravde«, nakar se je mirno razšla.

## Italija anektira Reko!

LDU Zagreb, 14. julija. »Narodno tijelo« poroča iz Bakra da se na Reki govori, da pride v italijanski vojski na Reki do velike izpremembe. Giolitti se je baje dogovoril z D'

Annunziem, da se bodo dosednji legionarji smatrali za redno italijansko vojsko ter da bo na ta način takoj prenehala vsaka demarkacijska črta med Reko in Italijo. To je z drugimi besedami, da se bo na ta način izvedla aneksija Reke po Italiji.

## Položaj v Splitu.

LDU Split, 14. julija. Ameriški admiral je pozval vse ameriške bojne ladje, ki se nahajajo na Jadranskem morju, da pridejo v Split. Dosedaj sta dospeli bojni ladji »Olympia« in ena križarka. Včeraj se je ukinila blokada Splita. Danes je došel iz Zadra parnik »Adria«. Ker so oblasti naknadno dovolile svečan pogreb umorjenega begunca Miša, vrše se velike priprave, da bo spreved kar najbolj veličasten. V mestu se zbirajo prispevki za sirote umorjenega. Do včeraj so nabrali 10.000 kron.

LDU Split, 14. julija. Ker so naše oblasti odbile zahtevo, da naj se mrtvi poveljnik Gulli pokoplje z vsemi vojaškimi častmi z naše strani se je vršila včeraj ob eni uri popoldne na bojni ladji »Puglia« pogrebna svečanost, kateri je prisostvovalo tudi 123 italijanašev iz mesta. Trupli poveljnika Gullija in umrlega mornarja so prenesli na torpedovko, ki je odplula v Šibenik. Naše oblasti so izdale varnostne odredbe in je občinstvu prepovedan dohod na obal. Incidenta ni bilo.

LDU Split, 14. julija. Italijani so slikali dogodek tako, kakor da so bili oni napadeni in da niso oddali niti enega strela. Vsled tega je komisija, ki sestaja iz ameriškega admirala in naših oblasti, ugotovila, da so Italijani zelo mnogo streljali ter da so streljali celo z bojne ladje »Puglia«, kar se vidi na ranah naših ljudi, ki so zadobili rane vsled strelcev iz daljave.

LDU Split, 14. julija. Razpoloženje v mestu je zelo dobro. O zadovoljstvu Italijanov ne more biti govora. To je izjavil, kakor se govori, Italijanom sam ameriški admiral Andrews, ki se zgraža vsled izjave Italijanov, da oni sploh niso streljali.

## Italijani ščujejo zveste Albance na nas.

LDU Beograd, 14. julija. Po poročilih iz južne Srbije je četa Albancev, oborožena z italijanskim orožjem, prestopila na jugoslovensko ozemlje. Naše straže so jih zapodile in jim povzročile velike izgube. Iz Prizrena poročajo, da se tudi tamkaj opaža enako gibanje.

## Naša valuta.

Maribor, 15. julija. Naš dinar je dosegel včeraj v Švici višino 37, krona pa 9-20, dočim notira lira še vedno le 33-55.

## Kje je zabavno?

Brez vstopnine, pobiranja in povišanih cen. — Priporoča se od 16 K naprej pristna vina in topla s spoštovanjem

V. Šober.

## Nemiri v Perziji.

DKU Berlin, 13. julija. Po poročilih iz Tokija so v Perziji izbruhnili nemiri.

## Organizacija ukrajinske vojske.

LDU Moskva, 13. julija. Po poročilih z zapadne fronte je za poljsko linijo dospelo več zavezniških komisij, da reorganizirajo ukrajinsko vojsko.

## Napredovanje častnikov.

LDU Beograd, 14. julija. Na Petrov dan je v naši vojski napredovalo 610 častnikov, ki so prej služili v avstro-ogrski vojski. Napredovalo je tudi 160 častnikov bivše srbske vojske. Rezervni častniki tokrat niso napredovali.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

## Mala oznanila.

**Vžigalice** v prid družbe sv. Cirila in Metoda. Glavna zaloga za mariborski okraj in Prekmurje pri M. Berdajs, Maribor. 3-3

**Na prodaj** 3 sedla (kompletne), 2 para škornje in 1 umivalnik. Vprašanja: Frankopanska ulica 20, II. nadst. 2-1

**Izgubila se je** dne 14. julija od Magdalenske lekarnice usnjata torbica z denarnico okoli 400 K, en ključ in dva žepna robca. Pošteni najditelj naj odda najdene stvari proti primerni nagradi na upravo »Mariborskega delavca«.

**Amerikanski žurnali** dvostavnega knjižovodstva za trgov. in industr. podjetja se prodajo. Pod »Žurnal« na upravo list.

**Išče se** za mesec avgust in september 2 meblovani sobi z 3 postežami za solidnega gospoda z dvema otrokoma. Mestno elektriško podjetje v Mariboru, Jurčičeva ulica 8.

**Proda se** več velikih zabojev iz močnih desk, ki se dajo še dobro uporabiti. Vpraša se pri Mestnem elektriškem podjetju v Mariboru, Jurčičeva ulica 8.

## Zlatorog milo

je najboljši in najcenejši.

10-7

Izdeluje kristalno sodo, sveče in toaletno milo. Prva mariborska tovarna mila Maribor.

### Spedijski oddelek:

Prevažanje vsakovrstnega blaga na mariborskem trgu, špedicija vseh vrst, zacarinanja, prevoz z nabiralnimi vozovi na vse strani, selitve s patentiranimi vozovi, vskladiščenja raznega blaga in pohištva.

### Največje domače podjetje v Jugoslaviji!

# "Balkan"

Trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba

• MARIBOR •

Pisarna: Cankarjeva ulica št. 1

Telefon interurb. 375

Redne zveze z največjimi tu- in inozemskimi tvrdkami.

### Blagovni oddelek:

Prodaja vsakovrstnega blaga na debelo, import ter eksport, prekmorska kupčija.

### Komisija:

Prevzame se vseh vrst blago v prodajo.